

14.09.2021

Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

HE 56/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen lainsäädäntöön sekä eräihin muihin lakeihin tehtävistä muutoksista hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevasta lainsäädännöstä johtuen

Helsingin kaupungin lausunto hallituksen esityksestä 56/2021 vp sote-uudistuksen vuoksi sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöön tehtävistä muutoksista

HEL 2021-004762 T 03 00 00

Lausuntopyyntö 8.9.2021

Eduskunnan hallintovaliokunta pyytää yllämainittua asiaa koskevaan valiokuntakuulemiseen liittyen Helsingin kaupungin kirjallista asiantuntijalausuntoa. Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimiala lausuu pyyntöön viitaten seuraavaa:

Esityksessä ehdotetaan sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöön tehtävien teknisten muutosten lisäksi Uudenmaan erillisratkaisuun liittyvää tietojohtamista koskevaa täydennystä, joka tehdään sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä annetun lain (552/2019) 41 §:n 3 momenttiin sekä terveydenhuollon ammattihenkilölain 40 §:ään tehtävää muutosta siitä, että pykälässä säädetty tiedonsaantioikeus koskee välttämättömiä (nykyisin tarpeellisia) tietoja ja selvityksiä. Toinen merkittävä muutos on ehdotus terveydenhuoltolain potilastietorekisteriä ja potilastietojen käsittelyä koskevan 9§:n kumoamisesta.

Helsingin kaupunki on 20.4.2021 antanut eduskunnan sosiaali- ja terveystoimialalle samasta asiasta lausuntonsa ja toteaa, että tuolloin esille nostetut epäkohdat eivät ole korjaantuneet nyt esillä olevissa lausuntoehdotuksissa.

14.09.2021

Ehdotus terveydenhuoltolain 9 § mukaisen potilasrekisterin kumoamisesta

Nykyisin HUSin ja alueen kuntien perusterveydenhuollon potilasasiakirjat muodostavat terveydenhuollon yhteisen potilastietorekisterin, jonka rekisterinpitäjänä ovat kaikki rekisteriin liittyneet terveydenhuollon toimintayksiköt omien potilasasiakirjojensa osalta. Nyt terveydenhuoltolain 9 § esitetään kumottavaksi.

Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan terveydenhuoltolain 9 § mukaisen potilasrekisterin kumoamista koskeva ehdotus vaikeuttaisi Helsingin kaupungin, hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän palveluiden yhteensovittamista ja pahimmillaan heikentäisi asiakas- ja potilasturvallisuutta ja tietojärjestelmien käytettävyyttä.

Ehdotus johtaisi ennen vuotta 2010 voimaantullutta terveydenhuoltolain valliinneeeseen tilanteeseen, jolloin potilastietojen hyödyntäminen erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon välisten hoitoketjujen edellyttämiin tarpeisiin edellytti potilaalta nimenomaista suostumusta. Uudenmaan asukkaat olisivat tällöin tietojensa käyttömahdollisuuksien osalta eri asemassa kuin maan muiden alueiden asukkaat.

Vanhaan toimintamalliin palaaminen edellyttäisi merkittäviä muutoksia Uudenmaan laajimpaan asiakas- ja potilastietojärjestelmään (Apotti), jonka terveydenhuollon puoli on rakennettu yhteisrekisterimallin mukaan niin, että esimerkiksi Helsingin kaupungin perusterveydenhuollon ja HUS erikoissairaanhoidon välinen tietojen vaihto ei edellytä potilaan suostumusta. Lainsäädäntö olisi siis menossa tältä osin huonompaan suuntaan sen sijaan että tiedon käytettävyys ja integraatio paranisivat ja Apotti-potilas- ja asiakastietojärjestelmän tuomat mahdollisuudet tiedon integraatiossa toteutuisivat tavoitteiden mukaisesti.

Hallituksen esityksessä potilastietojen yhteisrekisteristä luopumista perustellaan sillä, että THL 9 §:ssä säädetty malli ei ole tietosuojasetuksen mukaisesti säädetty, eikä tarkastettu tietosuojasetuksen vaatimuksia vastaan. Tästä huolimatta, vaikka terveydenhuoltolain 9 § mukainen sääntely edellyttäisikin tietosuojasetuksesta johtuvaa tarkentamista, tämä olisi toteutettavissa tarkistamalla säädöstatolla Uudellamaalla käsiteltävien henkilötietojen käyttötarkoitusta. Nyt perusteluissa esitetään esteitä yhteisrekisterille sen sijaan että haettaisiin ratkaisuja tiedon integraation parantamiseksi. Tilanteessa, missä soteuudistuksen keskeiset lait mukaan luettuna Uudenmaan erillisratkaisu on eduskunnassa hyväksytty, olisi ensiarvoisen tärkeää, että muihin lakeihin tehtävät muutokset tukisivat uudistuksen toimeenpanoa myös Uudellamaalla.

Terveydenhuoltolain 9 § mukainen yhteisrekisteri tai toiminnallisesti vastaava sääntely tulisi jättää toistaiseksi voimaan Uudellamaalla tur-

14.09.2021

vaamaan uudistuksen tavoitteita sekä alueen palveluiden toiminnallista yhteensovittamista ja saumattomia palveluketjuja. Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan tietosuoja-asetuksen asettamat reunaehdot täytyisivät, mikäli terveydenhuoltolaissa tai Uudenmaan erillISRatkaisua koskevassa järjestämislaissa selkeästi säädettäisiin potilastietojen yhteisestä käyttötarkoituksesta Uudellamaalla ja tarkennettaisiin eri toimijoiden rooleja ja vastuita henkilötietojen käsittelyssä.

Sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä annetun lain (552/2019, toisiolaki) 41 §

Sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä annetun lain 41 §:n 3 momenttiin tehtävä lisäys koskee Uudenmaan erillISRatkaisua. Toisio-lain 41 § mahdollistaa tietojen yhdistelyn järjestämisvastuullisen omista rekistereistä tietojohdamistarkoitukseen. Uudenmaan erillISRatkaisusta johtuen ja mikäli terveydenhuoltolain 9§ ja sen mukana yhteisrekisterin mahdollisuus poistuu, potilastietojen rekisterinpito jakautuu erillisiin HUS-yhtymän, Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin potilasrekistereihin. Ehdotetun säännöksen myötä mahdollistettaisiin se, että ensisijaisessa järjestämisvastuussa olevat Uudenmaan hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki voisivat käyttää tietojohdamisessa myös HUS-yhtymässä syntyneitä tietoja. Sen sijaan hyvinvointialueen mahdollisuus saada toisen hyvinvointialueen potilastietoja tietojohdamista varten taikka HUSin mahdollisuus saada hyvinvointialueilta tietoja omaa tietojohdamistaan varten olisi huomattavan vaikeaa. Tällöin millään taholla ei olisi mahdollisuutta tietojohdamiseen koko Uudenmaan alueella. HUS olisi ainoa yliopistosairaala Suomessa, joka ei voisi alueellaan tehdä perusterveydenhuollon tietoihin pohjautuvaa tietojohdamista. Helsingin kaupunki pitää tärkeänä, että myös Uudellamaalla pystytään tuottamaan vertailukelpoista seuranta- ja arviointitietoa samalla tavalla kuin muuallakin Suomessa.

Lisätiedot

Jukka Pellinen, hallintoyli lääkäri, puhelin: 310 42305
jukka.pellinen(a)hel.fi

14.09.2021

Juha Jolkkonen
sosiaali- ja terveystoimialan
toimialajohtaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.